

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ :

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme'nin kararı şöyledir:

"Anayasaya aykırılığı ileri sürülen 2985 sayılı Toplu Konut Yasasının 2. maddesi "fon"un kaynaklarını sayarken (d) bendinde "yurt dışına çıkışlardan çıkış başına alınacak en çok 100 Amerikan Doları karşılığı Türk Lirası ..."nı da göstermiştir.

Bilindiği gibi günümüzde yurt dışı çıkışlarda kişi başına

100 Dolar karşılığı Türk Lirası "harç" nitelendirilmesi adı altında alınmaktadır.

"Harçların" hukuksal tanımlaması, "kişilerin bazı kamu hizmetlerinden yararlanırken devlete ödediği para" şeklinde yapılmaktadır.

Bütçe yasalarında "harçlar" devletin gelirleri olarak sayılmış iken, 2985 sayılı yasa ile bütçe dışı ayrı bir fona aktarılması sonucu, teknik olarak "harç" olarak nitelendirilemeyecektir.

2985 sayılı yasadaki tanımlama esas alındığında, yurt dışına çıkışlarda alınan harç karşılığı yapılan hiçbir kamu hizmeti bulunmamaktadır. Çıkış için gereken pasaport işlemlerinde 492 sayılı yasaya uygun şekilde gerekli harçlar zaten alınmaktadır...

TC. Anayasasının 23. maddesi; "Herkes yerleşme ve seya hat hürriyetine sahiptir... Seyahat hürriyeti suç soruşturması ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek, amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir.

Vatandaşın yurtdışına çıkma hürriyeti, ülkenin ekonomik durumu vatandaşlık görevi ya da soruşturması ve kovuşturması nedeniyle sınırlandırılabilir... temel esaslarını getirmiştir.

Günümüzde ülkenin ekonomik durumu gerekçe gösterilip getirilmiş bir sınırlama yoktur. Bilakis eskiden farklı olarak istenilen miktar döviz alınıp, istenilen kez çıkılabilir. Ancak 2985 sayılı yasa ile getirilen 100 US Dolar karşılığı Türk Lirası "harç" alınma uygulaması sınırlı bir ekonomik özgürlüğe ulaşmış veya ulaşmamış milyonlarca ülke vatandaşı için, yurtdışına çıkışı olanaksız hale koyan ekonomik bir engel olmaktadır. Örneklersek dört kişilik bir ailenin bugünkü döviz kurlarına göre 3.360.000 TL.lık miktarı ülke sınırlarını aşabilme hakkını alabilmek için fon hesabına yatırması gerekmektedir. Ülkedeki asgari ücretin ve kamu kesiminde çalışan kişilerin aylık gelirleri düzeyi bu rakamın çok altındadır.

Bu yolla Anayasasının 23. maddesinde yer alan "yurtdışı seyahat hürriyeti", maddede gösterilen istisnalar dışında, Anayasal düzenlemeye aykırı biçimde özel bir yasa hükmü ile eylemli olarak sınırlandırılmıştır...

Bu sınırlamanın gerçekte var olduğunun en büyük kanıtı "icra-yürütme" organının bir kısım tasarruflarıdır. Ekte de görüldüğü gibi, Türk futbol takımlarının yurtdışı maçlarına gidecekleri için fon kesintisi alınmadığı gibi, hacca ilk kez gidenlerden de bu kesinti alınmamaktadır. Yürütme organı uygulamanın çıkışları engellediğini farkederek, var olan ekonomik engeli geçici olarak kaldırma yoluna gitmektedir...

Esas Sayısı : 1992/49
Karar Sayısı : 1992/54

Toplu Konut Fonu'nun diğ er kaynakları incelendiğ inde, yapı lan bir kamu hizmeti, sunulan bir ürün karş ılığ ı sağlanan gelirler den belirli oranlarda kesilen paralar olduğu görülecektir. Oysa ki yurtdış ına seyahat kiş inin Anayasanın 12. maddesinde dayanağını bulan, "temel, kiş iligine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeç ilmez" ... haklarında biridir. Bu temel haktan ne şekilde yararlanacağı, hakkın ne şekilde sınırlandırılabilceği madde 23 de açıklandığı gibi yazılmış tır. Anayasanın 11. maddesine göre Anayasaya aykırı olmaması gereken 2985 sayılı yasa ile bu hakkın kullandırılması 100 US Dolar karş ılığ ı Türk Lirasının ödenmesi koşuluna bağlanmıştır. Bu miktar Türk Lirasını merciine ödemeyen kiş inin yurtdış ına çıkmasına izin verilmemektedir. Oysa ki bu kiş i hakkın da, ne askerlik ödevinden, ne soruşturması ve kovuşturmasından doğan kiş isel bir engel, nede ülkenin ekonomik durumu nedeniyle getirilmiş bir sınırlama ortada bulunmaktadır.

Anayasamızın 5. maddesine göre devlet "...kiş inin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri..." kaldırma yükümlülüğü altındadır. Bu açık yükümlülüğüne rağmen yasama organınca yürürlüğe konan 2985 sayılı yasayla "yurtdış ına çıkış hakkı" gerçekten de sınırlandırılmış tır. Geliri belirli bir düzeyin altında olan kiş ilerın yurtdış ına çıkması olanaksız hale gelirken, ekonomik varlığı nedeniyle bu miktarı kolayca ödeyemeyecekler arasında, bu temel haktan yararlanabilme yönünden eşitsizlik yaratılmış tır. (Md. 10/1). Yine açıklanan bazı kiş ilere istisna getirilmekle Anayasanın Md. 10/2 ye aykırı davranılmış tır....

Anayasanın 15. maddesine uygun olarak getirilmiş bir sınır lamada bulunmamaktadır....

SONUÇ VE İSTEM : Açıklanan bu gerekçelerle 2985 sayılı Yasanın 2/d bendinin TC. Anayasasının 5, 10, 11, 12, 13, 15. ve 23. maddelerine aykırı kiş ilerın yurtdış ına çıkış temel hak ve özgürlüğ ünü kısıtlayan bir yasa hükmü olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmesi yüksek taktire sunulur.""